

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Porządku i Bezpieczeństwa Wewnętrznego

KPB.411.002.01.2023

Pan
Paweł Wojtyczka
Prezes Zarządu
Narodowy Instytut Cyberbezpieczeństwa
ul. Mglińska 14A, lok. 12, 53-020 Wrocław

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

zmienione zgodnie z treścią uchwały Zespołu Orzekającego Komisji
Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli z dnia 8 marca 2024 r.

D/23/505 – Udzielanie, wykorzystanie i rozliczanie środków wsparcia finansowego z wybranych programów realizowanych przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Narodowy Instytut Cyberbezpieczeństwa ¹ (nr KRS: 0000437413)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Paweł Wojtyczka, Prezes Zarządu od 19 listopada 2021 r. (wg KRS) ² . W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili (wg KRS): Rafał Cichoń - Prezes Zarządu od 7 września 2021 r. oraz Paweł Wojtyczka - Prezes Zarządu od 5 marca 2020 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Wnioskowanie o dotacje oraz realizacja i rozliczanie umów o dotacje projektów finansowanych ze środków otrzymanych z Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Efekty udzielonego wsparcia. Kontrolą objęto jeden projekt ³ , realizowany w latach 2020-2022, na podstawie umowy ⁴ nr 14/PROO/1a/2020 zawartej na kwotę 485 800,00 zł z Narodowym Instytutem Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ⁵ .
Okres objęty kontrolą	Od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia zakończenia kontroli ⁶ , z uwzględnieniem faktów i dowodów wykraczających poza ten okres mających znaczenie dla badanej działalności.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art.2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁷
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Porządku i Bezpieczeństwa Wewnętrznego
Kontrolerzy	1. Agnieszka Cicha, specjalista kp., upoważnienie do kontroli nr KPB/40/2023 z 23 maja 2023 r. 2. Wojciech Bartoń, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr KPB/65/2023 z 1 września 2023 r. 3. Rafał Wojtyra, inspektor kp., upoważnienie do kontroli nr KPB/66/2023 z 1 września 2023 r. 4. Ewa Sibrecht-Ośka, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr KPB/41/2023 z 28 czerwca 2023 r. 5. Elżbieta Antas, specjalista kp., upoważnienie do kontroli nr KPB/39/2023 z 23 maja 2023 r.

(akta kontroli: str.1-9)

¹ Zwany dalej: „Fundacją” lub „NCI”.

² Zwany dalej: „Prezesem Fundacji”.

³ „Przekrojowe badanie źródeł i wpływu cyberzagrożeń, oraz podnoszenie poziomu świadomości obywatelskiej mieszkańców Rzeczypospolitej, w związku z funkcjonowaniem w ramach przestrzeni cyfrowej”, zwanym dalej „projektem”.

⁴ Zwana dalej „umową PROO”.

⁵ Zwany dalej: „NIW”.

⁶ Tj. 29 września 2023 r.

⁷ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁸ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Fundacja realizowała działania określone w umowie PROO zawartej z NIW, jednakże nie była w stanie przedstawić dokumentów potwierdzających wykonanie niektórych mierników realizacji działań. Ponadto kontrola NIK wykazała przypadki rozliczenia niekwalifikowalnych wydatków oraz brak udokumentowania niektórych wydatków. NIK zwraca również uwagę na fakt, iż 50,4% całego budżetu projektu wydatkowano na wynagrodzenia i usługi świadczone przez samego Prezesa Fundacji i osoby lub podmioty bezpośrednio z nim powiązane.

Niezgodnie z Regulaminem konkursu⁹ oraz zawartą umową PROO, Fundacja wydatkowała kwotę 48,2 tys. zł, która stanowiła 10,3% środków pozyskanych w ramach dotacji. W ocenie NIK, wydatki te należy uznać za wydatki niekwalifikowalne, podlegające zwrotowi do instytucji dotującej. Fundacja w szczególności wypłaciła Prezesowi Fundacji kwotę o 24,8 tys. zł wyższą niż wynikało to z umowy PROO, co stanowiło pięciokrotne przekroczenie wysokości rozliczonego w projekcie wynagrodzenia w stosunku do wysokości wynagrodzenia planowanego.

Fundacja w większości wytworzonych materiałów medialnych umieszczała stosowne logotypy, czy informacje o źródle finansowania, jednakże w ramach jednego artykułu oraz w 12 podcastach na platformie Spotify (tj. w 34% podcastów na tej platformie) brak było takiego oznaczenia, co skutkuje koniecznością zapłaty na rzecz NIW kwoty 63 154,00 zł tytułem kar umownych.

Sprawozdanie końcowe złożone przez Fundację nie zawierało, w zakresie rozliczenia finansowego, informacji z realizacji całego projektu, ponadto Fundacja nie złożyła sprawozdania częściowego z realizacji działań w 2022 r., a sprawozdania częściowe za rok 2020 i 2021 r. zostały złożone po terminie.

Fundacja prowadziła wyodrębnioną dokumentację finansowo-księgową oraz ewidencję księgową dla projektu, a wydatki ponoszone były w okresach wskazanych w umowie z NIW.

Najwyższa Izba Kontroli podkreśla, że środki publiczne z ww. projektu nie przyczyniły się do rozwoju instytucjonalnego Fundacji, poprawy stabilności finansowej, wzrostu zatrudnienia w Fundacji, a także nie umożliwiły samodzielnej realizacji zadań statutowych. Fundacja, po zakończeniu realizacji umowy PROO, na swojej stronie internetowej, czy w tzw. social mediach, w zasadzie nie prowadziła widocznej merytorycznej działalności, w tym także nie informowała, ani nie reklamowała takiej działalności. W okresie objętym kontrolą Fundacja nie pozyskała innego znaczącego źródła przychodów poza kontrolowaną dotacją, pomimo że rozliczyła w ramach wydatków projektu umowę z podwykonawcą na „informowanie o możliwościach finansowania kapitałem zewnętrznym działalności” Fundacji, czy „wsparcie merytoryczne i doradcze w zakresie działań fundraisingowych możliwych do realizacji” przez Fundację.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu faktycznego

⁸ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁹ Zwany dalej: „Regulaminem konkursu”, który wiąże prawnie Fundację na podstawie § 1 ust. 3 pkt 1 umowy PROO. Regulamin dostępny na (data dostępu 29.09.2023):

https://niw.gov.pl/wp-content/uploads/2021/04/PROO_1a_Regulamin-2020-2020.02.03.pdf

1. Fundacja została powołana w 2012 r.¹⁰ Jej celem było m.in. rozwijanie i umacnianie postaw nastawionych na aktywne współdziałanie w rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, promowanie historycznego wizerunku państwa, prowadzenie dialogu społecznego na tematy polityczne, kulturalne i naukowe, wspieranie działań na rzecz rozwoju gospodarczego Polski, w szczególności poprzez zwiększenie zakresu wolności gospodarczej, czy też działalność naukowa i badawczo-rozwojowa w dziedzinie nowoczesnych technologii. Dla osiągnięcia ww. celów Fundacja mogła realizować zadania polegające m.in. na organizowaniu seminariów, szkoleń, kursów, konferencji, debat i wyjazdów naukowych, konkursów oraz zjazdów środowisk, wspieraniu i koordynacji działań osób i organizacji działających w zakresie celów Fundacji, czy też prowadzeniu praktyk i staży dla licealistów, studentów i osób wchodzących na rynek pracy.

(akta kontroli: str.10-57)

Fundacja w latach 2021-2022 była finansowana przede wszystkim ze środków budżetu państwa, średnio w 96,8 % (tj. od 83,7 % w 2021 r. do 99,98 % w 2022 r.), które pochodziły z jednej dotacji udzielonej przez NIW.

(akta kontroli: str. 58-87)

W okresie objętym kontrolą Fundacja wydatkowała środki z jednej dotacji udzielonej przez NIW na podstawie umowy z 16 listopada 2020 r., w kwocie 485 800,00 zł – w ramach Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018–2030 PROO¹¹ zarządzanego przez NIW. Przedmiotem dotacji była realizacja zadania pod tytułem „Przekrojowe badanie źródeł i wpływu cyberzagrożeń, oraz podnoszenie poziomu świadomości obywatelskiej mieszkańców Rzeczypospolitej, w związku z funkcjonowaniem w ramach przestrzeni cyfrowej”. Umowa PROO nie była aneksowana. Łączne koszty projektu wg ewidencji księgowej wyniosły 466 043,94 zł.

Zadanie realizowane było w ramach Priorytetu 1a „Wsparcie działań misyjnych i rozwoju instytucjonalnego. Edycja 2020”. Zgodnie z Regulaminem konkursu dla Priorytetu 1a przedmiotem konkursu było udzielenie dotacji na zadania polegające na realizacji przez organizacje obywatelskie działań misyjnych w powiązaniu z ich rozwojem instytucjonalnym, zwiększeniu udziału tych organizacji w życiu publicznym i upowszechnianiu demokratycznych norm obywatelskości, a także poprawie stabilności finansowej organizacji obywatelskich.

Fundacja złożyła, wymagane Regulaminem konkursu wnioski: wstępny i pełny w terminach przewidzianych dla składania wniosków. Zawierały one wymagane informacje, dotyczące planowanych działań, wydatków, zakupów oraz określały wskaźniki służące ocenie stopnia realizacji zadania.

(akta kontroli: str. 88-148, 191-220, 240-248, 806-810, 820, 826-833, 936-950)

2. Prezes Fundacji wyjaśnił, że Fundacja po uzyskaniu dotacji podjęła wszelkie działania mające zapewnić realizację zadania zgodnie z zawartą z NIW umową PROO. Prezes Fundacji wskazał podjęte przykładowe działania organizacyjne takie jak: rozpisanie planu działań w projekcie w narzędziu informatycznym do prowadzenia projektów zgodnie z metodyką Scrum, przypisanie działań do poszczególnych osób, określenie ścieżki krytycznej w projekcie, utworzenie harmonogramu realizacji,

¹⁰ Fundacja została powołana pierwotnie z nazwą „Fundacja Sapere Aude”, natomiast od 16 września 2020 r. (zgodnie z KRS) nazwa Fundacji została zmieniona na „Narodowy Instytut Cyberbezpieczeństwa”.

¹¹ Przyjęty Uchwałą nr 104/2018 Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2018 r. w sprawie przyjęcia programu wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego pod nazwą Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030 PROO, zmienionego Uchwałą nr 179/2020 Rady Ministrów z dnia 8 grudnia 2020 r. oraz uchwałą nr 154/2021 Rady Ministrów z dnia 25 listopada 2021 r., zgodnie z którą Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018–2030 PROO przyjął nazwę Rządowy Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030 PROO”.

określenie poszczególnych elementów ryzyka w projekcie i sposobu przeciwdziałania im, zbadanie własnych możliwości związanych z realizacją projektu oraz określenie potencjalnych braków czy to pod kątem kompetencyjnym czy zasobowym.

(akta kontroli: str. 806-810)

Projekt realizowany był w okresie od 1 lipca 2020 r. do 31 grudnia 2022 r. Wśród planowanych i realizowanych działań przewidzianych do realizacji w projekcie były:

Działanie 1. *Administracja Fundacją, prowadzenie działań merytorycznych*, obejmujące szereg czynności związanych z administracją i prowadzeniem Fundacji, w tym obsługa księgową, obsługa merytoryczna w postaci koordynacji realizacji celów i założeń, obsługa administracyjna biura, zarządzanie wolontariuszami, koordynacja potencjalnych projektów;

Ocenę poziomu realizacji działania stanowiła liczba przepracowanych godzin pracy pracownika administracyjnego, tj. 880 godzin oraz sporządzenie dwóch sprawozdań finansowych. Zgodnie ze sprawozdaniem końcowym osiągnięto powyższe wskaźniki, jednakże na potrzeby kontroli NIK nie przekazano dokumentacji potwierdzającej przepracowanie 228 godzin, w tym dokumentów potwierdzających czas pracy Prezesa Fundacji oraz jego małżonki. Opis tej nieprawidłowości znajduje się w sekcji „stwierdzone nieprawidłowości”.

Działanie 2. *Rekrutacja wolontariuszy*, obejmujące rozpowszechnianie informacji o rekrutacji czy rozmowy z wolontariuszami, realizowane w trybie ciągłym.

Podpisano wymaganych 25 umów / porozumień z wolontariuszami. Prezes Fundacji wyjaśnił, że spotkania z kandydatami na wolontariuszy odbywały się osobiście, telefonicznie lub poprzez wideokonferencję. Jak dodał, nie powstały notatki z takich spotkań, gdyż zostanie wolontariuszem nie jest procesem tak zaawansowanym, jak np. proces rekrutacyjny pracowników.

Działanie 3. *Organizacja spotkań wolontariuszy* działanie o charakterze organizacyjnym (podczas których omawiane miały być realizowane projekty) oraz dydaktycznym (spotkania z zaproszonymi gośćmi, szkolenia).

Zakładanym rezultatem była liczba 20 gości zaproszonych na spotkania z wolontariuszami. W trakcie realizacji projektu w spotkaniach uczestniczyło 17 zaproszonych gości. Prezes Fundacji w wyjaśnieniach przedłożonych NIW stwierdził, że dwie osoby były gośćmi kilkakrotnie, na różnych spotkaniach, w różnych latach, dlatego policzono liczbę gości jako 20, a nie 17. Prezes Fundacji stwierdził, że spotkania z wolontariuszami odbywały się on-line, na żywo w postaci streamingu, który był prowadzony i moderowany przez pracownika Fundacji. Dodał, że nie było obowiązku obligatoryjnie w nich uczestniczenia, tym bardziej, że było to organizowane na rzecz wolontariuszy, którzy w te działania mogli, ale nie musieli się angażować.

Działanie 4. *Promocja działalności Fundacji*, obejmujące prowadzenie profili w mediach społecznościowych czy obsługę kampanii promocyjnych.

Planowanym rezultatem ww. działania były 21 wzmianki medialne dotyczące Fundacji. W trakcie realizacji działania osiągnięto zakładane cele.

Działanie 5. *Szkolenia kadry Fundacji*, działanie, które powinno umożliwić nabycie kompetencji pozwalających na rozwój i aktywne działanie w Fundacji, a także umożliwić w ciągu dwóch lat stworzenie wysoce wykwalifikowanego zespołu pracowników Fundacji i wolontariuszy. Natomiast w dłuższej perspektywie czasowej umożliwić samofinansowanie działań Fundacji.

Zarząd i wolontariusze Fundacji uczestniczyli w szkoleniach podwyższających

ich kompetencje. Zgodnie z dokumentacją przekazaną przez Fundację do NIW zorganizowana została wymagana liczba szkoleń, tj. 20 szkoleń, m.in. z zakresu OSINT – zaawansowanego pozyskiwania informacji, phishingu i innych metod psychologicznych służących wyludzaniu danych osobowych i środków finansowych, ochrony danych osobowych i danych wrażliwych w firmach i organizacjach pozarządowych, rozwiązań chmurowych w kontekście cyberbezpieczeństwa organizacji. Przekazane kontrolerom listy obecności ze szkoleń organizowanych dla kadry Fundacji nie zawierały nazw szkoleń, a jedynie ich daty i podpisy prowadzących i uczestników szkoleń.

Z wyjaśnień udzielonych przez Prezesa Fundacji wynikało, że na 20 września 2023 r. Fundacja nie zatrudniała żadnych pracowników, a przeszkoleni wolontariusze, wcześniej aktywni w Fundacji, są nadal dostępni i gotowi na nowe projekty.

Działanie 6. *Uczestnictwo w konferencjach*, obejmujące udział w konferencjach i kongresach związanych z tematyką cyberbezpieczeństwa, rozwoju cyfrowego, rozwoju branży NGO oraz nowych technologii.

Planowano, iż przedstawiciele Fundacji będą uczestniczyć w trakcie realizacji projektu w dziewięciu konferencjach i kongresach. W sprawozdaniach z realizacji projektu przedkładanych NIW wskazano, iż osiągnięto wymagany poziom udziału przedstawicieli Fundacji w konferencjach i kongresach, natomiast kontrolerom przedłożono dokumentację (zdjęcia, wzmianki medialne) potwierdzającą udział w sześciu konferencjach i kongresach. Prezes Fundacji stwierdził, że pełna lista dostępna w archiwum Fundacji została przekazana do NIK w takiej formie, w jakiej została sporządzona i zarejestrowana, w chwili obecnej nie dysponuje dodatkową dokumentacją ponad tą, która została wydana. Opis tej nieprawidłowości znajduje się w sekcji „stwierdzone nieprawidłowości”.

Działanie 7. *Organizacja szkoleń w tematyce cyberbezpieczeństwa*, w celu uświadomienia i edukacji odbiorców w zakresie cyberzagrożeń i bezpiecznego funkcjonowania w świecie cyfrowym, obejmująca koszty operacyjne związane z organizacją szkoleń i koszty osobowe specjalistów i pracowników organizujących szkolenia.

Zorganizowanych zostało 12 szkoleń, osiągnięto tym samym w pełni zakładany rezultat. Szkolenia organizowane były w formie online i dotyczyły m.in. takich zagadnień jak: bezpieczny sprzęt i oprogramowanie, podstawowe pojęcia cyberbezpieczeństwa, cyberhigiena - podstawowa ochrona, cyberbezpieczeństwo - prawne wymogi, Krajowy System Cyberbezpieczeństwa w kontekście samorządów i administracji publicznej.

Działanie 8. *Produkcja podcastów i wideoblogów*, obejmująca inwestycję w sprzęt, podwykonawców obsługi technicznej, montaż materiałów.

Przewidziano dwa rezultaty: opublikowanie 27 odcinków podcastów oraz opublikowanie 10 odcinków wideoblogów. Opublikowano 27 odcinków podcastów, które dotyczyły m.in. właściwego doboru sprzętu w samorządach, rodzajów cyberzagrożeń i ich skutków, bezpieczeństwa w sieci czy bezpieczeństwa routerów. Opublikowano także wymaganych 10 odcinków wideoblogów, które dotyczyły m.in. takich zagadnień jak smartDOM, cyberbezpieczeństwo – 5 dobrych rad jak być bezpiecznym w sieci, hasła – 15 minut z cyberbezpieczeństwem, nowe przepisy Unii Europejskiej dotyczące cyberbezpieczeństwa, zakres stosowania RODO w samorządach a kwestie cyberbezpieczeństwa, ochrona danych osobowych w kontekście cyberbezpieczeństwa.

(akta kontroli: str. 90-121, 149-178, 221, 240-591, 599-713, 798-823, 853-865, 936-950)

3. Badaniu poddano dwie umowy zawarte przez Fundację ze spółką z o.o.: z dnia 6 października 2020 r. na kwotę 21 000 zł brutto oraz z dnia 20 grudnia 2021 r. na kwotę 20 000 zł brutto, których przedmiotem było budowanie wizerunku marki Fundacji poprzez działania PR i marketingowe. Przykładowo można wskazać, iż przygotowywano publikacje na social media, konsultowano pod kątem komunikacji, przekazu treści i budowania marki Fundacji prezentowane podczas organizowanych przez Fundację webinarów, czy też treści umieszczone na YouTube¹².

Zgodnie z opinią NIW z dnia 23 lutego 2022 r. w sprawie stosowania art. 16 ust. 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o *działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*¹³ w ramach konkursów dotacyjnych realizowanych w NIW, zadanie publiczne nie może być realizowane przez podmiot niebędący stroną umowy, chyba że umowa ta zezwala na wykonanie określonej części zadania przez taki podmiot. Zasada ta nie ma zastosowania do zakupu od podmiotów trzecich usług polegających na wykonywaniu czynności pomocniczych o charakterze technicznym lub specjalistycznym, które służą prawidłowej realizacji danego zadania publicznego.

Prezes Fundacji wskazał, że zadanie nie może być realizowane przez podmiot niebędący stroną umowy PROO, jednakże, jak stwierdził, w tym przypadku zleczone zadanie publiczne było realizowane przez Fundację. Wyjaśnił, że beneficjent ma możliwość zlecenia usług w wybranym zakresie wykonawcom - osobom fizycznym czy osobom prowadzącym jednoosobowe działalności gospodarcze i rozliczającym się na podstawie faktur, a także spółkom czy innym NGO w zakresie wykonania konkretnych czynności. Prezes Fundacji dodał, że w ramach realizowanego zadania Fundacja nie posiadała w swoich zasobach wykwalifikowanego personelu w powyższym zakresie, a więc obsługę PR i prowadzenie marketingu zleciła firmie zewnętrznej, a zamówienie zostało zrealizowane zgodnie z wytycznymi NIW zawartymi w Regulaminie konkursu, zawartą umową PROO oraz opinią NIW w tej sprawie.

(akta kontroli: str. 228-248, 340-514, 798-810, 936-950)

4. Fundacja częściowo wypełniła obowiązki umowne w zakresie informowania, że projekt jest finansowany ze środków otrzymanych od NIW w ramach PROO. Na filmach szkoleniowych oraz wideoblogach zrealizowanych w ramach projektu znajdowała się informacja o sfinansowaniu projektu przez Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków PROO - Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030 PROO, jak również znajdował się logotyp NIW oraz Programu. Jednakże w odniesieniu do 12 podcastów dostępnych na platformie Spotify oraz w jednym artykule prasowym nie została umieszczona informacja, iż projekt finansowany jest ze środków otrzymanych z NIW. Opis tej nieprawidłowości znajduje się w sekcji „stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli: str. 90-121, 149-154, 161-178, 240-248, 798-805, 811-883, 936-950)

5. Fundacja złożyła „sprawozdanie końcowe” w terminie, a sprawozdania częściowe za 2020 i 2021 odpowiednio 15 dni i 4 dni po terminie. Fundacja nie składała formalnie sprawozdania częściowego za 2022 r., choć sprawozdanie „końcowe” obok całości zadań merytorycznych, zawierało część finansową jedynie za 2022 r. Powyższe ustalenia zostały szczegółowo opisane w sekcji „stwierdzone nieprawidłowości”.

W dniu 18 lutego 2021 r. zostało złożone ponownie sprawozdanie częściowe za 2020 r. uzupełnione o podpisy dwóch członków Zarządu, zgodnie z reprezentacją określoną w KRS. Sprawozdania częściowe zostały zaakceptowane przez NIW. Sprawozdanie końcowe złożone zostało 29 stycznia 2023 r., korekta tego

¹² Raport z działań w czerwcu 2022 r.

¹³ Dz. U. z 2023 r., poz.571.

sprawozdania złożona została 14 marca 2023 r., z uwagi na konieczność poprawy jednego ze wskaźników. Korekta sprawozdania końcowego została zaakceptowana przez NIW.

(akta kontroli: str. 90-99, 149-178, 240-248, 668-713)

6. Dotacja uzyskana przez Fundację wyniosła łącznie 485 800,00 zł i według założeń umowy PROO została podzielona na poszczególne lata realizacji projektu; 166 530,00 zł na 2020 r., 53 790,00 zł na 2021 r. oraz 265 480,00 zł na 2022 r.

Faktycznie poniesione wydatki w kwocie 159 376,99 zł za 2020 r. oraz 51 499,47 zł za 2021 r. wykazane zostały w częściowych sprawozdaniach z realizacji zadania za wskazane lata. Wartość wydatków dotyczących 2020 i 2021 r. zgodna była z ewidencją księgową projektu. Niewykorzystane kwoty dotacji 7 153,01 zł za 2020 r. i 2 290,53 zł za 2021 r. zostały zwrócone na rachunek bankowy NIW.

W końcowym sprawozdaniu z realizacji zadania wykazane zostały faktycznie poniesione wydatki za 2022 r. w kwocie 257 347,01 zł, przy czym wykazana wartość wydatków jest wyższa o 2 179,53 zł w stosunku do wartości wydatków wynikającej z ewidencji księgowej projektu za 2022 r., która wynosi 255 167,48 zł.

Prezes Zarządu Fundacji wyjaśnił, iż „rozbieżność wynika z faktu, że w korespondencji z opiekunem z NIW była prowadzona długa dyskusja jak należy zaksięgować wydatki związane z wyposażeniem i co jest kosztem własnym, a co można uwzględnić jako koszt dotacyjny. Dodatkowo, NIW po wypracowaniu ostatecznego stanowiska, stwierdził, że nie ma potrzeby już korygowania sprawozdania końcowego.” Z korespondencji prowadzonej przez Fundację i NIW wynika, że w zakresie korygowania sprawozdania w części faktycznie poniesionych wydatków Prezes Fundacji uzyskał wyjaśnienie, że „nie trzeba” korygować złożonego sprawozdania, a zmiany zostaną odnotowane przez NIW na etapie karty oceny sprawozdania.

(akta kontroli: str. 90-121, 149-160, 170-188, 191-220, 234-239, 936-950)

7. Na podstawie analizy ewidencji księgowej projektu wytypowano do szczegółowej analizy wydatki z 2020 r. z 2021 r. i z 2022 r.. Badaniu podlegały wydatki o łącznej wartości 162 756,86 zł co stanowiło 34,9 % łącznych wydatków projektu za lata 2020-2022 (466 043,94 zł), w tym zbadano 63,3 % wydatków z 2020 r. (100 816,10 zł), 21,7 % wydatków z 2021 r. (11 148,76 zł) i 19,9 % wydatków z 2022 r. (50 792,00 zł).

Badanie prawidłowości wydatkowania środków w ramach dotacji, ich dokumentowania i ewidencjonowania wykazało, że poniesione wydatki:

- były przewidziane w budżecie projektu – poza dwoma przypadkami opisanymi w sekcji „stwierdzone nieprawidłowości”,
- zostały poniesione w terminie określonym w umowie (były zgodne z harmonogramem),
- wysokość poniesionych wydatków odpowiadała wysokości przewidzianej w umowie - poza dwoma przypadkami opisanymi w sekcji „stwierdzone nieprawidłowości”,
- były udokumentowane za pomocą dowodów księgowych, spełniających wymagania określone dla dowodu księgowego wg ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹⁴.

(akta kontroli: str. 191-220, 876-918, 935)

¹⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 120, ze zm.

Fundacja wykazała w ewidencji księgowej i rozliczyła w sprawozdaniu częściowym za 2020 r. koszty wynagrodzenie koordynatora Fundacji (Prezesa Fundacji) w wysokości 30 266,10 zł pomimo że zgodnie z wnioskiem pełnym, stanowiącym załącznik do umowy PROO, miesięczne pełne koszty sfinansowanego z dotacji ww. wynagrodzenia powinny wynieść 5 500 zł. Opis tej nieprawidłowości znajduje się w sekcji „stwierdzone nieprawidłowości”.

(Akta kontroli: str. 90-121, 170-178, 191-220, 811-823, 826-833, 919-932)

8. W ramach realizacji zadań wynikających z umowy PROO Fundacja poniosła w latach 2020-2022 koszty administracyjne dotyczące w szczególności wynagrodzeń:

- koordynatora Fundacji – 131,2 tys. zł,
- obsługi księgowej – 10,4 tys. zł,
- specjalisty ds. zarządzania kapitałem zewnętrznym – 42,0 tys. zł,
- pracownika administracyjnego – 20,9 tys. zł,

Wskazane koszty stanowiły 43,88% łącznych kosztów projektu.

W okresie realizacji projektu Fundacja poniosła koszty zakupu usług PR i marketingowych o wartości 61,1 tys. zł, co stanowiło 13,11% łącznych kosztów projektu.

(akta kontroli: str. 191-220, 936-950)

9. Dla realizowanego projektu Fundacja prowadziła wyodrębnioną dokumentację finansowo-księgową, nie prowadziła jednak ksiąg rachunkowych samodzielnie. Prezes Fundacji wyjaśnił, że „Fundacja korzysta ze wsparcia osoby fizycznej mającej doświadczenie w prowadzeniu księgowości organizacji pozarządowych.” Fundacja nie była czynnym podatnikiem podatku od towarów i usług (VAT), wobec czego wydatki rozliczała w wartościach brutto. Fundacja nie miała możliwości odzyskania podatku VAT.

(akta kontroli: str. 225-227, 234-239)

Nie wystąpiły przypadki zbywania rzeczy zakupionych ze środków pochodzących z dotacji.

(akta kontroli: str. 234-239)

W badanym okresie NIW nie przeprowadzał kontroli projektu w siedzibie Fundacji, natomiast Prezes Fundacji stwierdził, że NIW kontrolował Fundację poprzez ocenę i analizę sprawozdań częściowych i końcowych, w związku z tym za dokumentację poświadczającą przeprowadzoną kontrolę należy uznać akceptację sprawozdań częściowych i końcowych. NIK zauważa, iż zgodnie z rozdziałem 17 Regulaminu „Kontrola realizacji zadania” prawo kontroli przysługuje NIW zarówno w siedzibie Beneficjenta, jak i w miejscu realizacji zadania. W żadnym z powyższych miejsc kontrola nie była przeprowadzana.

(akta kontroli: str. 240-248, 806-810, 936-950)

10. Znaczny udział w realizacji zadań w Projekcie miały osoby oraz podmioty powiązane z kontrolowaną Fundacją Narodowy Instytut Cyberbezpieczeństwa i/lub z Prezesem Zarządu Fundacji NCI¹⁵, w szczególności;

- Prezes Zarządu Fundacji NCI,
- małżonka Prezesa Zarządu Fundacji NCI,
- była członek Zarządu Fundacji NCI,

¹⁵ W okresie objętym kontrolą.

- członek Rady Nadzorczej innej fundacji, w której Prezesem jest Prezes Fundacji NCI,
- spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, w której wspólnikiem oraz Prezesem Zarządu jest Prezes Zarządu Fundacji NCI,
- inna spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, w której wspólnikiem oraz Prezesem Zarządu jest Prezes Zarządu Fundacji NCI,

Udział wskazanych osób i podmiotów w realizacji zadań projektu, mierzony wielkością wydatków na ich rzecz, w odniesieniu do łącznej wartości kosztów projektu za lata 2020-2022, wyniósł ok. 50,4%¹⁶, w tym ok. 57,6% za 2020 r., ok. 77,2% za 2021 r. oraz ok. 40,6% za 2022 r.

(akta kontroli: str. 811-823, 853-875, 933-934)

NIK zauważa, że poszczególne osoby i podmioty realizujące działania projektu świadczyły kilka różnych usług na rzecz Fundacji¹⁷, w szczególności:

- Prezes Zarządu Fundacji NCI świadczył usługi na kwotę ok. 88,1 tys. zł, (także prowadząc jednoosobową działalność gospodarczą), w zakresie:
 - a) koordynatora Fundacji,
 - b) specjalisty ds. zarządzania kapitałem zewnętrznym,
 - c) pracownika administracyjnego,
 - d) produkcji podcastów i wideoblogów,
- małżonka Prezesa Zarządu Fundacji NCI (której - według Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej – przeważającym rodzajem działalności była działalność w zakresie specjalistycznego projektowania¹⁸) świadczyła usługi na kwotę ok. 48,4 tys. zł, w zakresie:
 - a) koordynatora Fundacji,
 - b) specjalisty ds. zarządzania kapitałem zewnętrznym,
 - c) pracownika administracyjnego,
 - d) wynajmu biura dla Fundacji,
 - e) projektu aranżacji i dostosowania przestrzeni biura do potrzeb Fundacji,
- była członkiem Zarządu Fundacji NCI, świadczyła usługi na kwotę ok. 25,7 tys. zł, w zakresie:
 - a) koordynatora Fundacji,
 - b) specjalisty ds. zarządzania kapitałem zewnętrznym,
 - c) pracownika administracyjnego,

¹⁶ Procentowe udziały obliczone zostały w oparciu o ewidencję księgową przekazaną przez Fundację w początkowym etapie kontroli. Dokładne określenie udziału wskazanych osób i firm w wartości zrealizowanych zadań projektu nie było możliwe z uwagi na brak przekazania przez Fundację, do dnia zakończenia czynności kontrolnych dodatkowych, analitycznych zestawień z ewidencji księgowej projektu.

¹⁷ Zakres usług świadczonych przez poszczególne osoby i firmy został określony w oparciu o ewidencję księgową przekazaną przez Fundację w początkowym etapie kontroli. Do dnia zakończenia czynności kontrolnych Fundacja nie przekazała dodatkowych, analitycznych zestawień z ewidencji księgowej projektu, które umożliwiłyby pogłębioną analizę opisanego zagadnienia. Kwoty obliczone zostały w oparciu o ewidencję księgową przekazaną przez Fundację w początkowym etapie kontroli. Dokładne określenie udziału wskazanych osób i firm w wartości zrealizowanych zadań projektu nie było możliwe z uwagi na brak przekazania przez Fundację, do dnia zakończenia czynności kontrolnych dodatkowych, analitycznych zestawień z ewidencji księgowej projektu.

¹⁸ Według wpisu do CEIDG wykonywana działalność gospodarcza według kodów PKD obejmowała: 74.10.Z Działalność w zakresie specjalistycznego projektowania, 62.01.Z Działalność związana z oprogramowaniem, 62.03.Z Działalność związana z zarządzaniem urządzeniami informatycznymi, 62.09.Z Pozostała działalność usługowa w zakresie technologii informatycznych i komputerowych, 68.20.Z Wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi.

- członek Rady Nadzorczej innej fundacji, w której Prezesem jest Prezes Zarządu Fundacji NCI, świadczył usługi na kwotę ok. 23,8 tys. zł, w zakresie:
 - a) koordynatora Fundacji,
 - b) specjalisty ds. zarządzania kapitałem zewnętrznym,
 - c) pracownika administracyjnego,
- spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, w której wspólnikiem oraz Prezesem Zarządu jest Prezes Fundacji NCI, świadczyła usługi na kwotę ok. 27,0 tys. zł, w zakresie:
 - a) wynajmu biura Fundacji,
 - b) produkcji podcastów i wideoblogów,
- inna spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, w której wspólnikiem oraz Prezesem Zarządu jest Prezes Fundacji NCI, świadczyła usługi na kwotę ok. 27,0 tys. zł, w zakresie:
 - a) specjalisty ds. zarządzania kapitałem zewnętrznym.

(akta kontroli: str. 853-865, 933-934)

Prezes Fundacji wyjaśnił, że w wyborze wykonawców/zleceniobiorców w celu realizacji Projektu „kierowano się uzyskaniem jak najbardziej korzystnej oferty na realizację danej usługi. Kierowaliśmy się dwoma czynnikami, tj. czynnikiem jakościowym oraz czynnikiem cenowym. Przez czynnik jakościowy rozumiemy wyłonienie wykonawców/zleceniobiorców świadczących możliwe najlepsze usługi i mających możliwe najlepszą renomę rynkową. Przez czynnik cenowy rozumiemy wyłonienie oferty najkorzystniejszej cenowo przy uwzględnieniu czynnika jakościowego. Krótko ujmując, naszym celem było osiągnięcie najlepszego stosunku jakości do ceny. NCI nie posiada sformalizowanych procedur w tym zakresie. W celu wyboru wykonawców czy też zleceniobiorców kierowano się rozeznaniem rynku poprzez wyszukiwanie firm i podmiotów mogących zrealizować daną usługę (kontakt telefoniczny, analiza informacji w Internecie, rozmowy indywidualne z przedstawicielami danej firmy)”. Prezes także wskazał, że nie ma dokumentacji raportującej wykonywanie tych działań.

(akta kontroli: str. 234-239, 806-810)

Do dnia zakończenia czynności kontrolnych Prezes Fundacji nie udzielił odpowiedzi na pytanie NIK „z czego wynika znaczna absorpcja środków Projektu przez osoby/firmy związane z Fundacją/Prezesem Fundacji”. Ponadto nie udzielił odpowiedzi na pytanie, dlaczego Fundacja zlecała wykonywanie zadań w Projekcie kilku różnym osobom/firmom, np. koordynator fundacji - cztery osoby/firmy, specjalista ds. zarządzania kapitałem zewnętrznym - pięć osób/firm, pracownik administracyjny - cztery osoby/firmy.

(akta kontroli: str. 826-833, 919-932)

11. Głównym celem przyznania Fundacji środków finansowych z PROO priorytet 1a, było wsparcie rozwoju instytucjonalnego organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz zwiększenie udziału tych organizacji w życiu publicznym i upowszechnianiu demokratycznych norm obywatelskości.

Celami szczegółowymi PROO były:

- wzrost zaangażowania obywateli i organizacji obywatelskich w życie publiczne,
- wzmocnienie organizacji obywatelskich w wymiarze strategicznym,
- poprawa stabilności finansowej organizacji obywatelskich.

We wniosku pełnym (będącym załącznikiem do umowy PROO) Fundacja wskazywała, że korzystając z dotacyjnego wsparcia chce z biegiem czasu osiągnąć pełną samodzielność organizacji, a tym samym trwałość osiągniętych dzięki temu rezultatów.

W ramach umowy PROO Fundacja zakupiła sprzęty o wartości 34,2 tys. zł, m.in.:

- mikser do video,
- cztery laptopy,
- kamerę internetową,
- robot sprząający¹⁹,
- aparat fotograficzny,
- okulary VR,
- obiektyw do aparatu.

W czasie trwania realizowania umowy PROO, Fundacja prowadziła działalność edukacyjną, informacyjną, szkoleniową itp. w tzw. social media, ale po zakończeniu realizacji umowy PROO tj. po 31 grudnia 2022 r. Fundacja w zasadzie zaprzestała takiej działalności:

- na portalu YouTube umieszczono 35 filmów, które miały ponad 45 tys. wyświetleń²⁰, pierwszy był z 28 października 2020 r., a ostatni 29 grudnia 2022 r.,
- na portalu Facebook na profilu Fundacji umieszczono około 250 własnych postów²¹, w tym w 2022 r. umieszczono około 146 postów, natomiast w 2023 r. jedynie 6 postów, a ostatni 24 marca 2023 r.²²,
- na portalu X (dawniej Twitter) umieszczono około 75 własnych postów²³, lecz w 2022 r. i w 2023 r. nie umieszczono żadnego²⁴,
- na portalu LinkedIn umieszczono około 182 wpisów na własnym profilu (przez ostatnie 3 lata), a ostatni wpis w marcu 2023 r.²⁵,
- na portalu Spotify umieszczono 35 podcastów, jednakże ostatni w grudniu 2022 r.

Brak wskazanej działalności jest widoczny także na stronie internetowej Fundacji <https://nci.org.pl>:

- na zakładce „Aktualności” ostatnim wpisem jest promocja filmu na portalu YouTube: „Czy Wikipedia może być lepsza niż Encyklopedia Britannica? Kolektywne tworzenie rzetelnej wiedzy.”, opublikowanego w dniu 21 grudnia 2022 r.
- na zakładce „Publikacje” ostatni artykuł pt. „Komputery kwantowe – fizyka do góry nogami” jest datowany na 7 listopada 2022 r.

Prezes Fundacji wskazał, że w chwili obecnej Fundacja nie zatrudnia żadnych pracowników. Wolontariusze wcześniej aktywni w Fundacji są nadal dostępni i gotowi na nowe projekty, kiedy takie się pojawiają, z uwagi na dobrą atmosferę i pracę przy projekcie. Prezes dodał, że wstępnie Fundacja planowała w czerwcu bieżącego roku

¹⁹ Na dzień zakończenia czynności kontrolnych Prezes Fundacji nie wyjaśnił w jaki sposób zakup robota sprząającego związany jest z realizacją zadania pod tytułem „Przekrojowe badanie źródeł i wpływu cyberzagrożeń, oraz podnoszenie poziomu świadomości obywatelskiej mieszkańców Rzeczypospolitej, w związku z funkcjonowaniem w ramach przestrzeni cyfrowej”.

²⁰ <https://www.youtube.com/@NCI-Cyberbezpieczenstwo> wg stanu na dzień 11 września 2023 r.

²¹ <https://www.facebook.com/instytutcyberbezpieczenstwa>

²² Wg stanu na dzień 11 września 2023 r.

²³ https://twitter.com/nci_org

²⁴ Wg stanu na dzień 11 września 2023 r.

²⁵ Wg stanu na dzień 11 września 2023 r.

dopracować nowy plan działań i strategię na najbliższe lata działalności, lecz „działania planowane wstępnie na czerwiec przerwała kontrola NIK, która uniemożliwia nam w chwili obecnej skupienie się na kwestiach strategicznych jak i operacyjnych, a w związku z tym wszelkie działania w tym obszarze Fundacja postanowiła zawiesić i wrócić do tego dopiero w chwili, kiedy będzie na to przestrzeń czasowa i operacyjna, czyli tak naprawdę po zakończeniu kontroli NIK”. Prezes także wskazał, że Fundacja ma zasoby sprzętowe i kompetencyjne do realizacji kolejnych projektów.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że środki publiczne z PROO, nie przyczyniły się do wzrostu zatrudnienia w Fundacji, czy też samodzielnej realizacji zadań statutowych po zakończeniu realizacji umowy PROO. Należy dodać, że Najwyższa Izba Kontroli realizując swoje konstytucyjne i ustawowe zadania, wbrew twierdzeniu Fundacji nie mogła przyczynić się „do zawieszenia działalności Fundacji”, bowiem już w okresie od stycznia do czerwca 2023 r. Fundacja na swojej stronie internetowej, czy tzw. social mediach, w zasadzie nie prowadziła żadnej merytorycznej działalności, a także nie informowała, czy nie reklamowała takiej działalności. Ponadto ze sprawozdań z działalności Fundacji z lat 2021-2022 wynika, że Fundacja w zdecydowanej większości działała opierając się na środkach uzyskiwanych z budżetu państwa z umowy PROO, stanowiących niemal wyłącznie źródło przychodów.

(akta kontroli: str. 100-121, 191-221, 583-591, 811-823, 826-852, 936-950)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Rozliczono za 2020 r. wynagrodzenie koordynatora Fundacji (w tym przypadku dotyczy osoby Prezesa Fundacji) w kwocie o 24 766,10 zł większej niż wynikało to z umowy PROO (wg wniosku pełnego stanowiącego załącznik do umowy).

W umowie PROO wskazano, że miesięczne pełne koszty sfinansowanego z dotacji wynagrodzenia koordynatora Fundacji powinny wynieść 5 500,00 zł, podczas gdy za grudzień 2020 r. wykazano w ewidencji księgowej i rozliczono w sprawozdaniu miesięczne pełne koszty wynagrodzenia koordynatora Fundacji w wysokości 30 266,10 zł.

Wydatki zostały poniesione na podstawie umowy zlecenia zawartej pomiędzy Fundacją a jej Prezesem. Umowa ta została zawarta na okres od 1 grudnia 2020 r. do 31 grudnia 2020 r., na kwotę brutto 26 365,00 zł²⁶, przewidywała przepracowanie 160 godzin i rozliczenie umowy na podstawie karty czasu pracy.

We wniosku pełnym, stanowiącym załącznik do umowy o realizację zadania, w budżecie na 2020 r. w pozycji „Koordynator Fundacji” Fundacja wskazała, że „poziom zaangażowania osoby na takim stanowisku nie powinien przekroczyć 40 godzin tygodniowo, co odpowiada pełnemu wymiarowi czasu pracy. Przy szacowaniu tego kosztu wykorzystaliśmy „Raport płacowy 2019. Trendy na rynku pracy” opracowany przez firmę Hays. Wskazuje on, iż średnia płaca kierownika biura wynosi od 8 000 zł do 11 000 zł brutto. Biorąc poprawkę na specyfikę branży NGO we Wrocławiu, przewidywany zakres merytoryczny pracy i wymagane doświadczenie, oszacowaliśmy, iż kwotą 5 500 zł pełnych

²⁶ W zakresie zatrudnienia Koordynatora Fundacji wskazane we wniosku miesięczne pełne koszty pracodawcy/zleceniodawcy wynoszą 5 500,00 zł. Pełne koszty pracodawcy/zleceniodawcy wyliczone od wartości 26 365,00 zł brutto umowy zlecenia wynoszą 30 266,10 zł według zapisu z ewidencji księgowej projektu.

kosztów pracodawcy miesięcznie powinno w zupełności wystarczyć na sfinansowanie tych zadań."

NIK zauważa, że umowa zlecenia, którą Fundacja zawarła z Prezesem Fundacji, została podpisana jedynie przez przyjmującego zlecenie Prezesa Fundacji i nie została podpisana przez Zleceniodawcę (Fundację). W przekazanych wyjaśnieniach Prezes Fundacji wskazał, że „pomimo braku formalnego podpisania umowy (przez nieuwagę zarządu Fundacji) umowa faktycznie została zawarta, wykonana i zrealizowana przez obie strony, tj. wykonano usługi objęte umową i dokonano zapłaty z tytułu wykonanych usług."

Na dzień zakończenia czynności kontrolnych Prezes Fundacji nie wyjaśnił dlaczego Fundacja zawarła umowę zlecenia z miesięcznym wynagrodzeniem w wysokości 26 365,00 zł brutto przyjmującego zlecenie, podczas gdy we wniosku pełnym Fundacja wskazała, że miesięczny koszt brutto pracodawcy powinien wynieść 5 500,00 zł. Dodatkowo z treści umowy zlecenia wynika, że podstawą rozliczenia umowy miała być karta czasu pracy. W toku czynności kontrolnych NIK, kontrolerzy dwukrotnie zwracali się do Fundacji o jej przekazanie. Do dnia zakończenia czynności kontrolnych Fundacja nie przekazała karty czasu pracy do umowy zlecenia zawartej z Prezesem Fundacji. Ponadto z przekazanego kontrolerom zestawienia wynika, że koszt brutto zleceniodawcy²⁷, wyliczony od kwoty brutto z umowy wynosi 31 738,19 zł, podczas gdy w ewidencji księgowej projektu za 2020 r. koszty dotyczące umowy zlecenia zostały ujęte w wartości 30 266,10 zł. Do dnia zakończenia czynności kontrolnych Prezes Fundacji nie wyjaśnił powodów wskazanej rozbieżności.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że Regulamin konkursu określa, że wydatki w ramach wykonywania zadania są kwalifikowalne, jeżeli są m.in. racjonalne, zostały faktycznie poniesione w okresie wskazanym w umowie oraz udokumentowane. W ocenie NIK pięciokrotne przekroczenie wysokości rozliczonego w projekcie wynagrodzenia w stosunku do wysokości wynagrodzenia planowanego nie można uznać za racjonalne. Ponadto warto wskazać, że przeciętne wynagrodzenie miesięczne w gospodarce narodowej w 2020 r. wyniosło 5 167,47 zł²⁸, co oznacza że rozliczone wynagrodzenie Prezesa Fundacji w wysokości 26 365,00 zł brutto stanowi także pięciokrotność wskazanego przeciętnego wynagrodzenia.

(Akta kontroli: str. 90-121, 170-178, 191-220, 811-823, 826-833, 919-932)

2. Stwierdzono wydatki niekwalifikowalne²⁹ w łącznej kwocie 18 604,00 zł, które zostały rozliczone w projekcie pomimo braku ujęcia tych wydatków w umowie PROO. Zgodnie § 2 ust. 4 i § 2 ust. 8 umowy PROO Fundacja była zobowiązana do wykorzystania środków zgodnie z celem, na jaki je uzyskała i na warunkach określonych w umowie.

Wskazane nieprawidłowości dotyczą rozliczenia w kosztach projektu:

- „projektu aranżacji i dostosowania przestrzeni do potrzeb fundacji” na kwotę 8 700,00 zł;

W punkcie 9 budżetu na rok 2020 r. (załącznik do umowy PROO) zostały ujęte wydatki na „wyposażenie biura”, jako uzasadnienie wydatków wpisano „W celu zapewnienia prawidłowych warunków do pracy pracowników

²⁷ Koszty brutto zleceniodawcy to wynagrodzenie brutto zleceniobiorcy powiększone w szczególności o składki społeczne, które dodatkowo opłaca zleceniodawca.

²⁸ M. P. z 2021 r. poz. 137.

²⁹ Wydatki niekwalifikowalne dotyczyły usług zleconych przez Fundację dwóm przedsiębiorcom prowadzącym jednoosobowe działalności gospodarcze, tj. Prezesowi Fundacji oraz jego małżonce.

etatowych Fundacji planujemy zakup wyposażenia do biura, materiałów eksploatacyjnych, aparatów telefonicznych, urządzeń mobilnych, interaktywnych pomocy naukowych, materiałów biurowych itp.". Zakup projektu aranżacji i dostosowanie przestrzeni do potrzeb Fundacji nie mieszczą się w katalogu ww. kosztów. Na dzień zakończenia czynności kontrolnych Prezes Fundacji nie wyjaśnił i nie udokumentował w jaki sposób przestrzeń została dostosowana do potrzeb Fundacji, nie przekazał zakupionego projektu aranżacji, nie odniósł się także do zasadności ujęcia wskazanego wydatku w kosztach projektu.

- dodatkowych prac przy wniosku grantowym na kwotę 9 904,00 zł³⁰;

W punkcie 1 budżetu na rok 2022 r. (załącznik do umowy PROO) zostały określone wydatki na „Koordynatora Fundacji”, a w uzasadnieniu wydatku „sfinansowanie stanowiska osoby koordynującej działaniami naszej Fundacji w 2022 roku. Osoba zatrudniona na takim stanowisku (na zasadzie umowy o pracę bądź umowy zlecenia) zajmować się będzie wszelkimi kwestiami merytorycznymi, organizacyjnymi i administracyjnymi związanymi z zapewnieniem prawidłowego funkcjonowania Fundacji, tj. zarządzania środkami finansowymi, reprezentowania Fundacji w rozmowach z partnerami i sponsorami, zarządzania zespołami projektowymi i innymi pracownikami Fundacji, realizowania długoterminowej strategii rozwoju Fundacji, koordynacji działań w ramach PROO, reprezentowania Fundacji przed organami administracji publicznej”. Koszty związane z pracami przy wniosku grantowym nie zostały wskazane w budżecie na 2022 r. w pozycji „Koordynator Fundacji”.

Finansowanie kosztów prac związanych z grantami było przewidziane w budżecie na 2022 r. we wniosku pełnym w pozycji „3. Specjalista ds. zarządzania kapitałem zewnętrznym”, gdzie w uzasadnieniu wydatku wskazano, że osoba na stanowisku Specjalisty ds. zarządzania kapitałem zewnętrznym będzie wykonywała „zadania związane rozliczaniem funduszy zewnętrznych (projektów grantowych) oraz przygotowaniem wniosków na pozyskanie środków na kolejny rok działalności.”

Na dzień zakończenia czynności kontrolnych Prezes Fundacji nie wyjaśnił na czym polegały dodatkowe prace przy wniosku grantowym, jakie czynności podejmowano i w zakresie jakich konkretnie projektów grantowych. Prezes Fundacji nie odniósł się do pytania NIK, dotyczącego błędnego zakwalifikowania kosztów do pozycji budżetu „Koordynator Fundacji”. Nie wyjaśnił także, czy NIW wyraził zgodę na rozszerzenie kwalifikowalności kosztów za 2022 r. o prace przy wniosku grantowym, w ramach pozycji „Koordynator Fundacji”.

Zakup dodatkowych prac przy wniosku grantowym nie został przewidziany do sfinansowania w umowie PROO w pozycji budżetu „1. Koordynator Fundacji”. NIK zauważa, że w końcowym sprawozdaniu z realizacji zadania środki w pozycji „3. Specjalista ds. zarządzania kapitałem zewnętrznym” zostały w 2022 r. wykorzystane w 100%, co oznacza, że prawidłowe ujęcie wyżej wymienionych faktur (5 904,00 zł i 4 000,00 zł) w tej pozycji budżetu spowodowałoby przekroczenie ustalonego limitu wydatków.

(akta kontroli: str. 90-121, 170-178, 191-220, 824-833, 919-932)

³⁰ Dwie faktury na kwoty 5 904,00 zł oraz 4 000,00 zł.

3. Fundacja rozliczyła koszt wynikający z faktury z 2021 r. za wynajem lokalu na kwotę 3 000,00 zł, pomimo że nie poniosła w tym zakresie wydatku.

Przelew za fakturę, w poprawnej wysokości, został wykonany 4 października 2021 r., pomiędzy rachunkami Fundacji. W tytule przelewu wskazany został numer faktury oraz treść „wynajem biura”. Tym samym przelew nie został dokonany na rzecz przedsiębiorcy, spółki z o.o., na numer rachunku bankowego wskazany na fakturze.

Opisana faktura ujęta została w ewidencji księgowej Fundacji, koszt wynikający z faktury został ujęty w sprawozdaniu z realizacji zadania. Z uwagi na brak wydatku koszt z faktury nie jest kosztem kwalifikowalnym w projekcie, bowiem zgodnie z pkt 8.5 Regulaminu wydatki w ramach wykonywania zadania są kwalifikowalne, jeżeli zostały faktycznie poniesione w okresie wskazanym w umowie.

Na dzień zakończenia czynności kontrolnych Prezes Fundacji nie przekazał potwierdzenia zapłaty 3 000,00 zł za fakturę na rachunek kontrahenta, wskazany na fakturze, a także nie wyjaśnił tej sprawy.

(akta kontroli: str. 155-160, 191-220, 731, 826-833, 891, 919-932, 936-950)

4. Fundacja nie umieściła informacji, że zadanie jest finansowane ze środków otrzymanych z NIW na 12 z 35 podcastów dostępnych na platformie Spotify³¹, a także w artykule medialnym³². Wyżej wymienione produkty zostały wskazane, w sprawozdaniu przedłożonym NIW, jako rezultat realizacji przedmiotowego projektu.

Powyższe było niezgodne z § 6 ust. 2 umowy PROO, zgodnie z którym beneficjent zobowiązuje się do umieszczenia logotypów NIW, programu PROO, a także informacji, że zadanie jest finansowane ze środków otrzymanych z NIW w ramach programu na wszystkich materiałach, w szczególności promocyjnych, informacyjnych, szkoleniowych i edukacyjnych dotyczących realizowanego zadania. Skutkiem powyższego powinna być konieczność zapłaty na rzecz NIW kar umownych w wysokości 63 154,00 zł, bowiem zgodnie z § 6 ust. 3 umowy PROO w przypadku naruszenia obowiązków informacyjnych, beneficjent zapłaci NIW karę umową w wysokości 1% łącznej kwoty dotacji za każdy przypadek naruszenia.

Prezes Fundacji wyjaśnił, że Fundacja nie ma wpływu na sposób funkcjonowania serwisów niezależnych od Fundacji, w związku z tym nie potrafił stwierdzić, kiedy te informacje zostały usunięte. Ponadto Prezes Fundacji stwierdził, że zaakceptowanie tego artykułu jako spełnienie rezultatu realizacji projektu musiało nastąpić w momencie, kiedy takie oznaczenia były na stronie. Jednocześnie Prezes Fundacji stwierdził, że nie ma żadnej innej dokumentacji niż tylko link do wskazanego artykułu na potwierdzenie właściwego oznaczenia artykułu w trakcie realizacji projektu.

NIK zauważa, iż zgodnie z § 5 ust. 2 umowy PROO beneficjent zobowiązał się do przechowywania dokumentacji związanej z realizacją zadania przez okres pięciu lat od zakończenia realizacji zadania, tym samym Fundacja powinna nadal posiadać dokument potwierdzający właściwe oznaczenie artykułu na stronie w momencie realizacji projektu.

(akta kontroli: str. 90-121, 149-154, 161-178, 240-248, 798-805, 811-823, 826-852)

³¹ <https://open.spotify.com/show/OX8czo9ouES1zQF4L3EYGE> Należy zauważyć, iż 35 podcastów umieszczonych na Spotify jest identyczne do tych umieszczonych na platformie YouTube, natomiast na platformie YouTube każdy z nich zawierał formację o finansowaniu ze środków otrzymanych z NIW

³² <https://www.sztucznaitelegencja.org.pl/jak-chiny-testuja-propagande-w-europie-srodkowo-wschodniej-govtech-festival/>

5. Fundacja przekroczyła budżet projektu na 2022 r. finansowany ze środków uzyskanych z dotacji w czterech kategoriach wydatków, a następnie, bez otrzymania uprzedniej akceptacji przez NIW, wykazała je w sprawozdaniu końcowym.

Zgodnie § 2 ust. 8 umowy PROO, beneficjent zobowiązał się do wykorzystania środków m.in. na warunkach określonych w niniejszej umowie. W załączniku do umowy PROO (wniosek pełny), w ramach budżetu na rok 2022 r. wskazano poszczególne kwoty dla 14 różnych rodzajów wydatków. Zgodnie z Regulaminem PROO (pkt 15) zmiany w wysokości poszczególnych wydatków nie wymagają formy aneksu, a jedynie akceptacji NIW. Informacje te powinny być zawarte w sprawozdaniu.

Powyższe przekroczenia budżetu 2022 r. wyniosły łącznie 3 979,64 zł. Zwrócone zostało 2 179,53 zł przekroczenia tylko w jednej kategorii kosztów, tj. „6. Zakup sprzętu na potrzeby działania Fundacji”. Kwota 1 800,11 zł przekroczenia budżetu w trzech pozostałych kategoriach kosztów nie została zwrócona na rachunek NIW.

W korespondencji pocztą elektroniczną z Fundacją przedstawiciel NIW wskazał: „Regulamin konkursu nie dopuszcza przesunięć między pozycjami w budżecie, bardzo proszę o informację, dlaczego zdecydowaliście się na dowolną modyfikację budżetu bez poinformowania, a przede wszystkim bez zgody opiekuna [...] Powstałe oszczędności w jednej pozycji, nie uprawniają Państwa w żaden sposób do wydatkowania ich dowolnie w pozostałych.” Prezes Fundacji podzielił stanowisko NIW i napisał: „zdajemy sobie sprawę, że nie zrobiliśmy tego zgodnie z regulaminem, gdyż powinniśmy mieć Państwa zgodę, a tutaj ze względu na dynamikę działań i przez nasze po prostu przeoczenie nie zrobiliśmy tego [...]”. Ponadto Prezes Fundacji wyjaśnił w korespondencji powody przekroczenia w dwóch innych kategoriach kosztów (nie wyjaśnił powodów przekroczenia o 264,03 zł w pozycji „5. Oplaty za media i narzędzia”) i wyraził gotowość zwrotu wartości przekraczających zaplanowane w umowie wydatki. NIW wskazał, że kwota 2 179,53 zł (czyli łączne przekroczenie budżetu w kategorii „6. Zakup sprzętu na potrzeby działania Fundacji”) podlega zwrotowi i należy ją traktować jako dotację wydatkowaną niezgodnie z przeznaczeniem oraz że pozostałe wyjaśnienia zostały zaakceptowane. Fundacja zwróciła do NIW kwotę 2 179,53 zł (w tym kwotę 255,97 zł dotyczącą niezgodnego z umową zakupu materiałów biurowych i kawy).

Na dzień zakończenia czynności kontrolnych Prezes Fundacji nie wyjaśnił dlaczego Fundacja do końca 2022 r. nie wystąpiła do NIW o zmianę umowy w zakresie budżetu na 2022 r., w szczególności w zakresie pozycji, w których za 2022 r. wystąpiły przekroczenia faktycznych wydatków w stosunku do wartości wydatków określonych w umowie.

(akta kontroli: str. 90-121, 170-188, 234-239, 826-833, 919-930)

6. Fundacja nie udokumentowała zrealizowania dwóch wskaźników, w zakresie:
- przepracowania 228 z wymaganych 880 godzin przez pracownika administracyjnego (w tym nie przekazała kontrolerom dokumentów potwierdzających czas pracy Prezesa Fundacji oraz jego małżonki).

Zgodnie z załącznikiem do umowy PROO (tj. wnioskiem pełnym, w ramach działania 1 *Administracja Fundacją, prowadzenie działań merytorycznych*, określono wskaźnik czasu pracy pracownika administracyjnego jako „ilość przepracowanych godzin”: 880. Źródłem danych służących do pomiaru wskaźnika była „ewidencja czasu pracy konkretnego pracownika – podpisane

listy obecności ze wskazaną ilością przepracowanych godzin w danym dniu". W sprawozdaniu złożonym do NIW wskazano, iż zrealizowano w całości ww. wskaźnik czasu pracy, a także że ewidencja czasu pracy, tj. podpisane listy obecności znajdują się w dokumentacji projektowej Fundacji.

Z przekazanych kontrolerom NIK kart czasu pracy osób wykonujących prace administracyjne wynikało, że wskazane prace były wykonywane przez 652 godziny, podczas gdy zaplanowana do realizacji liczba godzin pracy pracownika administracyjnego miała wynosić 880.

W odpowiedzi na prośbę kontrolerów NIK o przekazanie brakujących kart czasu pracy Prezes Fundacji wskazał, że „Fundacja przekazała wcześniej wszelką dokumentację będącą w zasobach Fundacji. Po powtórnej analizie przekazanych przez nas dokumentów nie ujawniłem żadnych innych dokumentów, które nie byłyby przekazane do NIK”.

- potwierdzenia udziału przedstawicieli Fundacji w trzech konferencjach/targach. NIK nie otrzymał dokumentacji w ramach działania 6 *Uczestnictwo w konferencjach*, w którym określono wskaźnik na dziewięć „partycypacji w konferencjach bądź targach”. Źródłem danych miała być „dokumentacja fotograficzna dostępna na stronie internetowej, bądź w formie papierowej, znajdująca się w dokumentacji Fundacji”.

Prezes Fundacji w udzielonych wyjaśnieniach stwierdził, że pełna lista konferencji dostępna jest w archiwum Fundacji, także ewidencja czasu pracy została przekazana do NIK w takiej formie w jakiej została sporządzona i zarejestrowana, w chwili obecnej nie dysponuje dodatkową dokumentacją ponad tą, która została wydana.

Zgodnie z § 5 ust. 2 umowy PROO, beneficjent zobowiązał się do przechowywania dokumentacji związanej z realizacją zadania przez okres pięciu lat od zakończenia realizacji zadania.

(akta kontroli: str. 90-121, 170-178, 221, 228-233, 249-335, 527-533, 798-823, 834-850, 853-865, 919-932, 936-951)

7. Fundacja nieterminowo złożyła sprawozdania cząstkowe za 2020 rok (15 dni po terminie) oraz 2021 rok (cztery dni po terminie), tj. odpowiednio 29 stycznia 2021 r. oraz dnia 18 stycznia.2022 r. (wersje elektroniczne).

Zgodnie z § 9 ust. 3 pkt 2 umowy PROO beneficjent składa sprawozdania cząstkowe z kolejnych lat realizacji zadania w terminie 14 dni od dnia zakończenia realizacji działań w danym roku kalendarzowym.

Prezes Fundacji wyjaśnił, że sprawozdanie za 2021 r. zostało złożone po terminie ze względu na niedyspozycję prezesa w terminie od 10 do 17 stycznia 2022 r., wyjaśnienie to zostało przedstawione NIW w ramach wyjaśnień dotyczących sprawozdania cząstkowego za 2021 r. Prezes Fundacji ponadto stwierdził, że nie pamięta powodu przekroczenia terminu składania sprawozdania za 2020 rok i nie ma obecnie możliwości odnalezienia korespondencji. Fundacja przedłożyła do NIW wyjaśnienia w zakresie złożenia po terminie sprawozdania za 2020 r. stwierdzając, że opóźnienie w złożeniu sprawozdania dotyczącego umowy zostało spowodowane głównie skutkami pandemii COVID-19, aby zebrać wszystkie potrzebne informacje i dokumenty do pełnego sprawozdania niezbędna była obecność wszystkich osób zaangażowanych w realizację zadania, a osoby zaangażowane w działania Fundacji przez jakiś czas nie były dostępne. Sprawozdania cząstkowe zostały zaakceptowane przez NIW-CRSO.

(akta kontroli: str. 90-99, 149-160, 240-248, 668-713, 798-805, 936-950)

8. Sprawozdanie końcowe złożone przez Fundację nie zawierało informacji z realizacji całego zadania, w szczególności w części II „Sprawozdania finansowe” ujęte zostały dane dotyczące wyłącznie 2022 r. Fundacja nie złożyła także sprawozdania częściowego z realizacji działań w 2022 r., choć zgodnie ze schematem składania, oceny i wdrażania działań finansowanych z dotacji umieszczonym w Regulaminie konkursu takie sprawozdanie powinno było zostać złożone.

Zgodnie z § 9 ust. 3 pkt 1 i 2 umowy PROO beneficjent składa sprawozdania częściowe z kolejnych lat realizacji zadania w terminie 14 dni od dnia zakończenia realizacji działań w danym roku kalendarzowym, a sprawozdanie końcowe merytoryczno-finansowe z wykonania całości zadania w terminie 30 dni od dnia zakończenia realizacji zadania. Ponadto zgodnie z Regulaminem konkursu, który wiąże prawnie Fundację, na podstawie § 1 ust. 3 pkt 1 umowy PROO, „sprawozdanie końcowe obejmuje część merytoryczną i finansową, a także zawiera szczegółową informację dotyczącą osiągnięcia zaplanowanych wskaźników rezultatu, które zostały określone we wniosku. Niezłożenie sprawozdania może skutkować uznaniem dotacji za wykorzystaną niezgodnie z przeznaczeniem i jej zwrot”.

Pomimo, że NIW zaakceptował „sprawozdanie końcowe” Fundacji, Najwyższa Izba Kontroli zauważa, iż wskutek takiej realizacji obowiązku sprawozdawczego przez Fundację nie ma jednego dokumentu/sprawozdania, z którego wynikałoby rozliczenie całości dotacji, ewentualnych zwrotów itp. Aby dokonać sprawdzenia/rozliczenia całości dotacji, należy scalić/zsumować dane finansowe ze sprawozdań częściowych za lata 2020-2021, a także ze sprawozdania „końcowego”.

(akta kontroli: str. 90-99, 149-178, 240-248, 668-713, 798-805, 936-950)

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Dokonanie zwrotu dotacji wydatkowanej niezgodnie z umową PROO w łącznej kwocie 48 170,21 zł.
2. Zapłacenie kary umownej na rzecz NIW w wysokości 63 154,00 zł, tytułem naruszenia obowiązków informacyjnych, na podstawie § 6 ust. 3 umowy PROO.
3. Uzupełnienie, w miarę technicznych możliwości, informacji o źródle dofinansowania, zgodnie z zawartą umową PROO oraz Regulaminem konkursu, w opisach podcastów umieszczonych na platformie Spotify oraz w artykule medialnym.
4. Przekazanie do NIW końcowego sprawozdania z realizacji projektu, zawierającego wszystkie elementy wymagane umową PROO oraz Regulaminem konkursu, w szczególności poniesionych wydatków za cały okres realizacji projektu.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Porządku i Bezpieczeństwa Wewnętrznego Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 23 października 2023 r.

Kontrolerzy
Agnieszka Cicha
specjalista kp.
/-/

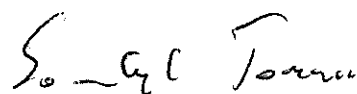
Wojciech Bartoń
doradca prawny
/-/

Rafał Wojtyra
inspektor kp.
/-/

Ewa Sibrecht-Ośka
doradca prawny
/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Porządku
i Bezpieczeństwa Wewnętrznego
Dyrektor
Tomasz Sordyl
/-/

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym
dokonał:
Tomasz Sordyl
p.o. Dyrektor Departamentu
Porządku i Bezpieczeństwa
Wewnętrznego

.....
podpis